

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра загальної і соціальної психології та соціології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації
проф. Гаврилюк С. В.

Протокол № 5 від 21.02. 2018 р.

ПРОГРАМА

вибіркової навчальної дисципліни

Соціальна антропологія і соціологія повсякденності

Підготовки «Магістр»

Спеціальності 054 Соціологія
освітньої програми (спеціалізації)

054 Соціологія

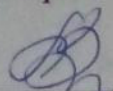
Програма навчальної дисципліни «Магістр», галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності Соціологія, за освітньою програмою Соціологія

Розробник: Любчук В.В., старший викладач кафедри загальної і соціальної психології та соціології, кандидат соціологічних наук

Рецензент: Кузьмук О.М., доцент, кандидат соціологічних наук

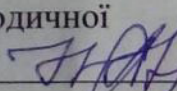
Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри загальної і соціальної психології та соціології

протокол № 9 від 2018 р. 13.02.

Завідувач кафедри: (Заскіна Л.В.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету психології та соціології

протокол № 5 від 2018р. 14.02.

Голова науково-методичної комісії факультету (Іванашко О.Є.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Характеристика навчальної дисципліни подається згідно з навчальним планом спеціальності і представляється у вигляді таблиці 1 та таблиці 2.

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	05 – Соціальні та поведінкові науки, 054 – Соціологія, освітня програма – Соціологія, Магістр	Вибіркова
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання 5
		Семестр десятий
		Лекції 18 год.
ІНДЗ: є		Практичні (семінарські) 16 год. Лабораторні - год. Індивідуальні - год.
		Самостійна робота 78 год.
		Консультації 8 год.
	Форма контролю: залік	

Таблиця 2

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Заочна форма навчання	05 – Соціальні та поведінкові науки, 054 – Соціологія, освітня програма – Соціологія, Магістр	Вибіркова
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання 7
		Семестр дванадцятий
		Лекції 10 год.
ІНДЗ: є		Практичні (семінарські) 6 год. Лабораторні - год. Індивідуальні - год.
		Самостійна робота 90 год.
		Консультації 14 год.
	Форма контролю: залік	

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ:

Даний курс знайомить студентів із основними категоріями соціальної антропології, її теоріями та концепціями, дає уявлення про методи дослідження соціальної реальності та показує зв'язок соціальної антропології та соціології повсякденності. У програмі представлено тематичний план лекційних та семінарських занять, теми ІНДЗ список обов'язкової та додаткової літератури, а також порядок нарахування балів за шкалою ECTS та національною шкалою.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

До кінця навчання студенти будуть компетентними у таких питаннях:

- оволодіють знаннями щодо основних категорій соціальної антропології та соціології повсякденності;
- ознайомляться із основними етапами становлення та розвитку соціальної антропології та соціології повсякденності;
- отримають необхідні знання про основні методи збору соціологічної інформації;
- набудуть навичок застосування якісних методів дослідження соціально-антропологічних проблем;
- опанують знаннями із етичних основ проведення соціологічного дослідження та, зокрема, польового етапу.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна складається із 2-х змістових модулів: Таблиця 3 (для денної форми навчання), Таблиця 4 (для заочної форми навчання).

Таблиця 3

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Лабор.	Сам. роб.	Кон с.
Змістовий модуль 1. Соціальна антропология та соціология повсякденності: зміст, структура, точки дотику						
Тема 1. Об'єкт та предмет соціальної антропології та соціології повсякденності, основні категорії	7	2		-	5	-
Тема 2. Антропогенез: етапи становлення та розвитку	14	2	2	-	10	-
Тема 3. Соціокультурний процес та культура повсякденності	9	2	2	-	5	-
Тема 4. Соціалізація та інкультурація	14	2	2		10	-
Разом за модулем 1	44	8	6	-	30	-
Змістовий модуль 2. Повсякденність: методологія та методика дослідження						
Тема 5. Суспільство як суб'єктивна реальність.	11	2	2	-	5	2
Тема 6. Життєві світи людини (світ знання, світ любові, світ боротьби, світ	16	2	2	-	10	2

гри)						
Тема 7. Метод інтерв'ю в якісному дослідженні	16	2	2	-	10	2
Тема 8. Фокус-група та Open-ended group discussions (Відкрита групова дискусія)	16	2	2	-	10	2
Тема 9. Case-study (дослідження випадку) як метод дослідження етнічних, релігійних та ін. груп)	21	2	2	-	13	4
Разом за модулем 2	76	10	10	-	48	8
Всього годин:	120	18	16	-	78	8

Таблиця 4

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Лабор.	Сам. роб.	Кон с.
Змістовий модуль 1. Соціальна антропологія та соціологія повсякденності: зміст, структура, точки дотику						
Тема 1. Об'єкт та предмет соціальної антропології та соціології повсякденності, основні категорії	12	2	-	-	10	-
Тема 2. Антропогенез: етапи становлення та розвитку	12	-	-	-	10	2
Тема 3. Соціокультурний процес та культура повсякденності	12	-	2	-	10	-
Тема 4. Соціалізація та інкультурація	16	2	2		10	2
Разом за модулем 1	52	4	4	-	40	4
Змістовий модуль 2. Повсякденність: методологія та методика дослідження						
Тема 5. Суспільство як суб'єктивна реальність.	12	-	-	-	10	2
Тема 6. Життєві світи людини (світ знання, світ любові, світ боротьби, світ гри)	12	-	-	-	10	2
Тема 7. Метод інтерв'ю в якісному дослідженні	14	2	-	-	10	2
Тема 8. Фокус-група та Open-ended group discussions (Відкрита групова дискусія)	14	2	-	-	10	2
Тема 9. Case-study (дослідження випадку) як метод дослідження етнічних, релігійних та ін. груп)	16	2	2	-	10	2
Разом за модулем 2	68	6	2	-	50	10
Всього годин:	120	10	6	-	90	14

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

1. Створити глосарій основних термінів із соціології повсякденності та соціальної антропології.
2. Проаналізувати та типологізувати публікації у журналі «Соціології і соціальної антропології» за тематичним спрямуванням.
3. Закріпити отримані знання з дисципліни шляхом звернення до першоджерел: Бергер П. Социальное конструирование реальности. Трактат по социологии знания [Текст] / П. Бергер, Т. Лукман. – М.: «Медиум», 1995. – 303 с., Сорокин П. Человек, цивилизация, общество [Текст] / П. А. Сорокин. – М.: Политиздат, 1992. – 543 с., Гарфинкель Г. Исследования по этнометодологии / Пер. с англ. З. Замчук, Н. Макарова, Е. Трифонова. — СПб.: Питер, 2007. — 336
4. Підготувати есе на задану тему, обсягом до 5 сторінок, застосувавши знання понятійно-категоріального апарату соціальної антропології та соціології повсякденності, основних соціологічних теорій та методики проведення соціологічного дослідження.

Теми есе:

1. Соціальна антропологія та соціологія повсякденності: точки дотику.
2. Предмет соціології повсякденності: особливості визначення на сучасному етапі розвитку науки.
3. Особливості застосування методу інтерв'ю у якісному дослідженні.
4. Етнометодологічні дослідження: поняття та перспективи у актуалізації соціально-антропологічних проблем.
5. Соціологічне дослідження та специфіка його проведення у соціальній антропології.
6. Якісні методи дослідження соціально-антропологічних проблем.
7. Опитування як метод збору соціологічної інформації у соціальній антропології.
8. Особливості застосування методу аналізу документів в соціології повсякденності.
9. Специфіка використання методу спостереження в соціології повсякденності.
10. Метод фокус-групи у дослідженні соціально-антропологічних проблем.
11. Етичний кодекс соціолога: особливості сприйняття та специфіка застосування.
12. Світ любові у повсякденному житті людини.

6. ВИДИ (ФОРМИ) ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ ЗАВДАНЬ (ІНДЗ) – у формі соціологічного дослідження із застосуванням якісних методів. Максимальна кількість балів – 10.

Методи соціологічних досліджень:

1. Індивідуальне інтерв'ю із представниками етнічних, національних та релігійних груп.

2. Фокус-група із студентською молоддю як метод дослідження її соціалізації та інкультурації.
3. Case-study як метод вивчення способу життя міських та сільських жителів.

7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Дисципліна складається з двох змістових модулів та її вивчення передбачає виконання ІНДЗ (табл. 4). У цьому випадку підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою складається із сумарної кількості балів за:

1. поточне оцінювання з відповідних тем (максимум 40 балів);
2. модульні контрольні роботи (максимум 60 балів).

Таблиця 5

Поточний контроль (мах = 40 балів)									Модульний контроль (мах = 60 балів)		Загальна кількість балів	
Модуль 1					Модуль 2				Модуль 3			
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2					ІНДЗ	МКР 1		МКР 2
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	T 9	10	30	30	100
3	3	3	3	3	3	4	4	4				

Шкала оцінювання

Таблиця 6

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	Відмінно	Зараховано
82 – 89	Дуже добре	
75 - 81	Добре	
67 -74	Задовільно	
60 - 66	Достатньо	
1 – 59	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Ашкеров, А. Социальная антропология / А. Ю. Ашкеров. – М.: Маркет ДС, 2005. – 605 с.
2. Барнард А. Социальная антропология: Исследуя социальную жизнь людей / А. Барнард. – М.: Академия, 2011. – 322 с.
3. Барулин В. Основы социально-философской антропологии [Текст] / В. С. Барулин. – М.: Академкнига, 2002. – 454 с.
4. Бергер П. Социальное конструирование реальности. Трактат по социологии знания / П. Бергер, Т. Лукман. – М.: «Медиум», 1995. – 303 с.
5. Брысина Т.Н. Социальная антропология / Т.Н. Брысина: [Учебное пособие]. - Ульяновск: УлГТУ, 2013. – 235 с.
6. Бутенко И. Социальное познание и мир повседневности: Горизонты и тупики феноменологической социологии / И. А. Бутенко. – М.: Наука, 1987. – 141 с.
7. Головки Б. Філософська антропология / Б. Головки. – К.: Віпол, 1997. – 188 с.
8. Ерасов Б. Социальная культурология / Б. С. Ерасов. – М.: Аспект-Пресс, 1998. – 590 с.
9. Ионин Л. Возникновение и развитие феноменологической социологии / Л. Г. Ионин. – М.: Канон, 2010. – 142 с.
10. Ионин Л. Социология культуры / Л. Г. Ионин. – М.: Логос, 1996. – 278 с.
11. Климов Е. Образ мира в разнотипных профессиях / Е. А. Климов. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1995. – 222 с.
12. Кравченко А. Социальная антропология / А. И. Кравченко. – М.: Академический Проект, 2005. – 541 с.
13. Леви-Строс К. Структурная антропология / К. Леви-Строс. – М.: Наука, 1985. – 684 с.
14. Левонтин Р. Человеческая индивидуальность: наследственность и среда / Р. Левонтин. – М.: Прогресс. Универс, 2013. – 206 с.
15. Лурье С. Психологическая антропология: история, современное состояние, перспективы / С. В. Лурье. – М.: Академический проект, 2003. – 622 с.
16. Любчук В.В. Типологічні особливості позакультових практик сучасних християнських церков (за результатами якісного дослідження) В.В. Любчук // Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. Серія: Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи: [збірник наукових праць]. – Випуск 31. – Х.: ХНУ ім. В.Н. Каразіна. – 2013. – С. 141–146
17. Мерло-Понти М. Знаки / М. Мерло-Понти. – М.: Искусство, 2001. – 428 с.
18. Минюшев Ф. Социальная антропология / Ф. И. Минюшев. – М.: Академический проект: Фонд «Мир», 2004. – 282 с.
19. Отюцкий, Г. П. Социальная антропология : учебник и практикум для академического бакалавриата / Г. П. Отюцкий ; под ред. Г. Н. Кузьменко. — М. : Издательство Юрайт, 2016. - 423 с.

20. Садохин А. Этнология / А. П. Садохин. – М.: Гардарики, 2004. – 287 с.
21. Сепир Э. Антропология и социология / Э. Сепир // Избранные труды по языкознанию и культурологии. – М.: Прогресс, 2003. – С. 611-629.
22. Сорокин П. Человек, цивилизация, общество / П. А. Сорокин. – М.: Политиздат, 1992. – 543 с.
23. Социокультурная антропология: история, теория и методология: Энциклопедический словарь / под ред. Ю. М. Резника. – М.: Академический Проект; Киров: Константа, 2012. – 1000 с.
24. Тавадов Г. Этнология / Г. Т. Тавадов. – М.: Проект, 2004. – 348 с.
25. Фирт Р. Значение социальной антропологии / Р. Фирт // Личность. Культура. Общество. М., 2001. – Т. 3, вып. 1 (7), 2(8). – С. 64-89.
26. Элиас Н. Общество индивидов / Н. Элиас. – М.: Практика, 2011. – 331 с.
27. Ярская-Смирнова Е. Социальная антропология / Е. Р. Ярская-Смирнова. – Ростов на Дону: Феникс, 2004. – 411 с.

Додаткова:

1. Відділ соціальної антропології Інституту народознавства НАН України [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://social-anthropology.org.ua/>
2. Журнал социологии и социальной антропологии [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.jourssa.ru/>.

9. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Об'єкт та предмет соціальної антропології. Основні теми досліджень.
2. Дискусії про предмет соціальної антропології та її місце в сучасній науці.
3. Поняття антропогенезу. Характеристика основних концепцій антропогенезу.
4. Особливості спостереження, опису, порівняння, класифікації та експерименту в соціально-антропологічному знанні.
5. Еволюціонізм у соціальній антропології.
8. Фрейдизм в етнографії. Пояснення табуацій та тотемізму.
9. Школа Е. Дюркгейма. М. Мосс і вчення про дар. Л.
10. Функціоналістський напрямок Б. Маліновського. Теорія потреб, дуальна організація та міфологія. Основні принципи функціоналізму.
11. Теорія К. Леві-Стросса.
12. Школа Ф. Боаса. Суспільно-політичні погляди Ф. Боаса, А. Кребера, Р. Бенедикта, М. Міда.
13. Відродження еволюціонізму. Теорія Л. Уайта.
14. Символічна антропологія К. Гірца.
15. Етнометодологія Г. Гарфінкеля. Теорія Дж. Міда.
16. Сучасні антропологічні концепції.
17. Етногенез. Етнос і суспільство.
18. Соціогенез. Етапи розвитку суспільства.

19. Основні характеристики повсякденності.
20. Динаміка соціального розвитку. Соціальна диференціація та інтеграція.
21. Основні принципи, механізми та етапи соціалізації й інкультурації.
22. Поняття інкультурації.
25. Роль соціокультурного середовища у формуванні дитини.
26. Множинність соціальних ролей як фактор соціалізації.
27. Антропологічний сенс гри як виду вільної діяльності людини.
28. Світ боротьби у житті людини.
29. Гендерні відносини та статеві ролі.
30. Соціокультурна структура суспільства: поняття ядра культури, захисного пояса і субкультур.
31. Поняття субкультури та сучасні субкультури (молодіжна, професійна і т.д.)
32. Методи дослідження в соціальній антропології.
33. Спостереження в соціальній антропології.
34. Етнографічний опис.
35. Метод інтерв'ю в соціальній антропології.
36. Аналіз текстів в соціальній антропології.
37. Характеристика візуальної антропології.
38. Фокус-група у соціології повсякденності.